

ชื่อเรื่อง แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานศูนย์สุขภาพชุมชนตามเกณฑ์มาตรฐาน
กรณีศึกษา : ศูนย์สุขภาพชุมชนจังหวัดพิษณุโลก

ผู้ศึกษาค้นคว้า พงษ์ศักดิ์ ใจกล้า, สุดารัตน์ สหัสเนตร, สุวีพร วรศรีหิรัญ

ที่ปรึกษา ดร. ประจวบ แผลมหลัก

ประเภทสารนิพนธ์ การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ส.ม. สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์
มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2551

คำสำคัญ ศูนย์สุขภาพชุมชน, เกณฑ์มาตรฐานศูนย์สุขภาพชุมชน

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้า เพื่อศึกษาผลการดำเนินงานของศูนย์สุขภาพชุมชน ศึกษาปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานและเพื่อหาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานศูนย์สุขภาพชุมชนตามเกณฑ์มาตรฐานศูนย์สุขภาพชุมชน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ศูนย์สุขภาพชุมชนเขตจังหวัดพิษณุโลก จำนวน 137 แห่ง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามเกณฑ์มาตรฐานศูนย์สุขภาพชุมชน วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากนั้นนำมาเรียงลำดับศูนย์สุขภาพชุมชนที่ได้คะแนนประเมินมากที่สุด และน้อยที่สุดของแต่ละอำเภอ สุ่มเลือกมา 3 อำเภอ จากนั้นดำเนินการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In depth interview) โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างนำ ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และการถอดเทปคำสัมภาษณ์ นำมาวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) นำเสนอผลการศึกษาใช้วิธีการพรรณนารายละเอียดเกี่ยวกับผลการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการพัฒนาศูนย์สุขภาพชุมชนตามเกณฑ์มาตรฐาน ผลการศึกษาค้นคว้า พบว่าผลการดำเนินงานของศูนย์สุขภาพชุมชนตามเกณฑ์มาตรฐานของศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดพิษณุโลก พบว่ามาตรฐานด้านบริการ มีตัวชี้วัดที่ไม่ผ่านเกณฑ์มากที่สุด ได้แก่เรื่องความสามารถในการบริหารด้านเวชภัณฑ์ มาตรฐานด้านบริหารจัดการ พบว่าตัวชี้วัดที่ไม่ผ่านเกณฑ์มากที่สุด ได้แก่เรื่องทีมสุขภาพให้บริการที่ต่อเนื่องเป็นทีมประจำ มาตรฐานด้านวิชาการ พบว่าตัวชี้วัดที่ไม่ผ่านเกณฑ์มากที่สุด ได้แก่เรื่องผล/แผนการดำเนินงานวิจัยในพื้นที่ จากการศึกษาวิจัยปัญหาการดำเนินงานของศูนย์สุขภาพชุมชนตามเกณฑ์มาตรฐานพบว่าศูนย์สุขภาพชุมชนไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน เนื่องจากมีบุคลากรมีน้อย ทำให้มีภาระงานมีมาก ด้านอาคารสถานที่บางแห่งยังจัดไม่เป็นสัดส่วนไม่เหมาะสมกับการให้บริการ เจ้าหน้าที่ยังขาดทักษะในการดูแลผู้ป่วยแบบ องค์กรวม

ทักษะการให้คำปรึกษา แนวทางการรักษาพยาบาลโรค ที่ทันสมัย และทักษะในการทำงานเชิงรุก
เจ้าหน้าที่ยังไม่มีการจัดกระทำข้อมูลเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการวิเคราะห์ปัญหา การจัดทำ
แผนงานโครงการเพื่อแก้ไขปัญหา ในการจัดทำแผนงานโครงการและประเมินผลโครงการ
เจ้าหน้าที่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำแผนงานโครงการแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์
เทคนิคการประเมินผลโครงการ และการวิเคราะห์ต้นทุน ในด้านวิชาการ การจัดทำนวัตกรรมและ
งานวิจัย เจ้าหน้าที่ในศูนย์สุขภาพชุมชนบางแห่งยังไม่มีการจัดทำนวัตกรรมและงานวิจัยเนื่องจาก
ขาดองค์ความรู้ในการจัดทำ และไม่เห็นประโยชน์ที่ผู้รับบริการจะได้รับจากการทำนวัตกรรมและ
งานวิจัย ผู้ปฏิบัติงานในศูนย์สุขภาพชุมชนบางส่วนยังมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการดำเนินงานในศูนย์
สุขภาพชุมชน ทำให้ผ่านเกณฑ์ ไม่มีความเข้าใจงานในระบบปฐมภูมิอย่างแท้จริง จึงต้องมี
การอบรมเพื่อเพิ่มความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานให้กับเจ้าหน้าที่ในศูนย์สุขภาพชุมชนอย่าง
ต่อเนื่อง ทีมประเมินทุกระดับควรมีความเข้าใจเรื่องระบบงานของศูนย์สุขภาพชุมชนอย่างแท้จริง
และเป็นแนวทางเดียวกัน ผู้บริหารระดับสูงจะต้องมีความเข้าใจและมีความจริงใจต่อผู้ปฏิบัติงาน
ในศูนย์สุขภาพชุมชนและสนับสนุนศูนย์สุขภาพชุมชนอย่างจริงจังและต่อเนื่องสม่ำเสมอ ทั้งเรื่อง
บุคลากร ทรัพยากร วัสดุอุปกรณ์ เพื่อให้ศูนย์สุขภาพชุมชนสามารถดำเนินงานและพัฒนางานของ
ศูนย์สุขภาพชุมชนให้มีคุณภาพและมาตรฐานอย่างยั่งยืน

Title MEANS FOR OPERATING DEVELOPMENT PRIMARY CARE UNIT
STANDARD EVALUATION AND QUALITY ASSURANCE
CASE STUDY : PHITSANULOK PRIMARY CARE UNIT

Author Pongsak Jaikla, Sudarat Sahatnat, Sureeporn Worasrihirun

Advisor Prachuab Lamluk, Ph.D.

Type of Degree Independent Study M.P.H. Narasuan University, 2008

Keywords Primary Care Unit , Primary Care Unit Standard Evaluation and Quality Assurance

ABSTRACT

This research emphasized in operating results of Primary Care Unit, determined operating problems and obstacles, and then proposed means for operating development in Primary Care Unit Standard Evaluation and Quality Assurance . Sample groups were obtained from 137 Primary Care Unit in Phitsanulok province and questionnaire for Primary Care Unit Standard Evaluation and Quality Assurance was used as a research tool. All collected data was analyzed as frequency, percentage, average and standard deviation. Primary Care Unit in each district were arranged from highest to lowest evaluation score and three districts were sampling to collect qualitative data which used in-depth interview and structural questionnaire. Content analysis was used to analyze data from interview and conversation record. Descriptive method was achieved to present operating result, problems, obstacles and means for operating development in Primary Care Unit Standard Evaluation and Quality Assurance. The operating result in 3 standard Primary Care Unit in Phitsanulok province stated that medical supplies' management capability in service standard, permanent health service team in management standard, and area-based research's result/plan in academic standard did not meet the criterion. Determination of operating problems showed that

Primary Care Unit did not meet the standard criterion because of insufficiency personnel that made each personnel a lot working load and unappropriated building that not suited a health service. Personnel in Primary Care Unit had insufficiency practices in patients' overall treating practice, update-treatment advising practice, and offensive working practice. They did not only have insufficiency practices but also lacked in data analysis, so they could not use such data for problem analysis and project planning to solve problems. They also did not know and understand the accomplished project planning, project evaluation technique, and cost analysis. In some community health center, personnel did not create an innovation and research because they lacked in doing knowledge and did not realize on the benefit of innovation and research. Some Primary Care Unit's personnel had bad attitude in operating and did not understand in primary system work, that made the operating did not meet the standard criterion. Means for operating development in Primary Care Units could be proposed as continuous training for Primary Care Unit's personnel both in knowledge and working practices. All level evaluation teams should really understand a working system of Primary Care Unit. Administration must really understand all personnel and continuously support, including personnel, resource, and material support, that would make Primary Care Unit's operating to continue with sustainable quality and standard.